

„Kiveszem a kulcsot a zárból, / hátha megérkezel / álmomba.” Villányi László legújabb kötete *Ámulat* címmel mintegy követi a 2009-ben megjelent *mondja édesanyám* ciklusát. A két kötet között sajátos viszony áll fenn, hiszen a korábbi műben a szerző sa-

Zsurzsán Anita 71

ÁLOMKÉPEK, ÉLET- KÉPEK, EMLÉKKÉPEK

Villányi László: *Ámulat*

játos módon az emlékezés folyamatának költeményeit hozta létre, töredékes képeket festett meg családtörténetéből, ezáltal egy identitás keresésével próbálkozott önmegegyezés útján. Úgy vélem, hogy legújabb kötetében ugyanerre törekszik a költő, életképeket találunk, jelentéktelennek tűnő jeleneteket, amelyek azonban egy egész életet építenek fel, otthont teremtenek és identitást nyújtanak. Villányi szemlélődő lírájának pedig éppen ez a karaktere, amely a kötet címében is rejlik: a mindennapira való rácsodálkozás képessége.

„Szépen élünk, hallottam éjfél tájban, s ha poétikus / akarnék lenni, akárha álmodból, írhatnám / (vagy mintha én álmodtam volna hangodon), / de valójában az elalvás előtti percben mondtad ki: / szépen élünk.” A kötet vezérmotívuma az álom – a költő kedvelt témája is –, általában sajátos módon szemlélteti az éjszakai és a nappali létezés között, ahol az életképek keverednek az álmokképekkel, így teremti meg a mindennapok valóságát. Villányi stílusának karakterjegyei érvényesülnek ebben a versciklusban is, lírája letisztult, a kötetet komoly hangvételű és tökéletesen megszerkesztett darabok alkotják. A kötet formavilágára szintén ez a letisztultság és aprólékos szerkesztői munka jellemző, rövidebb terjedelmű, néhány soros költeményeket találunk, amelyek már-már prózaversként is értelmezhetők. A ciklusnak ugyanis van egyfajta narrativitása, mintha a költő történetet mesélne, kiszakít egy-egy eseményt, jelenetet a múltból és a jelenből, amelyek mind egy-egy történetet alkotnak. „Kisfiúként csak lányokkal játszottam, jöttek / a szomszédból, nevemet kiabálták: Lackó, Lackó / gyere játszani!” A gyermekkor kedvelt témája a költőnek, felidézi az emlékképeket, amelyeket a *mondja édesanyám*ban is megfestett, és valamiért különös jelentőséggel bírnak számára. A család ismét kiemelt szerepet kap Villányinál, hiszen az emlékezés képei mind a család köre épülnek fel, valamennyi emlékfoszlány egy kép a múltból, amely a költői én identitásától elválaszthatatlan.

A kötet meghatározó témája az álom mellett – azt gondolom – maga a szerelem: „Csak néhány hang idejére ébredtél meg. / Hallottam: szeretlek. / Már van álmot áteresztő szűnyoghálónk is.” Az álom és a valóság sajátos viszonyában bontakoztatja ki a költő a szerelem motívumát, a szeretett másik

képét, amely ebben a kötetben sokkal inkább dominál, erősebben jelen van. Az esemény- és emléktöredékeket megrajzoló verseket valójában a szerelem verseiként értelmezhetjük, amely intenzíven áthatja a kötet szövegvilágát.

72 A költő tulajdonképpen rácsodálkozik a létre, erre utal a címben az *ámul* ige, ami lehet rácsodálkozás a szerelemre, szeretetre ami lehet egyfajta végső igazság is, vagy rácsodálkozás a mindennapi élet apró mozzanataira, amelyből egy élet szövődik. Joggal tekinthetjük Villányi legújabb művét a számvetés kötetének – erre történik utalás a kötet fülszövegében is –, valóban egyfajta összegzésként olvashatjuk, a költő valamiféle végső lényegyet keres, szemlélődik, visszatekint és *ámul*. A költő pillanatnyi benyomásokat, érzéseket, élményeket és felvillanó emlékképeket fűz össze, és mindezt a rá jellemző tárgyilagossággal, amely sokszor hűvösen objektívnek hathat. Ennek ellenére rendkívül intim kötettel állunk szemben, bár a hangvétele néhol objektív is, a főszerep a költői énnak jut, a megannyi (emlék)kép egyetlen Énképpé áll össze, egy olyan képpé, amelyet a költő meg akar mutatni az olvasójának.

Alapvetően azt gondolom, hogy Villányi legújabb kötete szerves folytatása a már említett előzőnek, azonban sok szempontból túl is szárnyalja azt. Valóban elkerülhetetlen, hogy a számvetés köteteként interpretáljuk, hangvétele higgadt, már-már emelkedett, és ez alapján akár azt is feltételezhetnénk, hogy a költő valamiféle életbölcseletet akar megosztani az olvasóval. Én inkább azt gondolom, hogy a költő maga nem akar állítani semmit, csupán *ámul*, és ebben az *ámulatban* mutatja meg önmagát, amely ismételt kísérlet az önmegismerésre. A kötet azonban olvastatja magát, az értelmezés mindenkor az olvasón áll, ezért nem feltétlenül szükséges rányomni egy pecsétet, hogy a számvetés, az emlékezés vagy éppen a szerelem verseit válogatta-e össze a szerző, csupán részt kell venni az utazásban.